

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע"נ

ברוך דוב ז"ל בן יבלחט"א משה חיים ווידרא נ"י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ"ל

מראה מקומות ראשי אש

לע"נ מרים שיינדל בת יצחק"א אפרים שמעון סינאוויץ

LAKEWOODDAFYOMI.COM

מסורת הש"ס
עם הוספות

לשלוש ימים מצוריותה (רש"י): [ד] ר"י אלמנדרו ובת"י "אכל קמה דאי משהה לה **מצדא**:" [ז] "ממבחו" ליתא בכת"י: [ח] צ"ל **שהבכחו** (רש"י, ו"ה בכת"י): [ט] **באה** (אלמנדרו, נמוקי יוסף):

[י] **בבית** נוסף קריה: [כ] בביתו צ"ל **שבחה**: [מ] כיבוש חזיר **כיבוש** צ"ל [ל"ט] (גליון). הלחם: סתרתו אינו מביא שם מצא בסתח אשילאי (הכותנה לדפוס מפור). שד"י שו"ת מסכתות. באדושינו העמיקנו את רש"י לומר "כיבוש" בבית: [נ] מילה **בית** (אלמנדרו, נמוקי יוסף):

ממסורת הש"ס
עם הוספות

[illegible]

והשחא דווקא צמים העשויים לדירה אצל אינם עשויים לדירה לא גזרו ולכן המירו להשכיר
דירה אינו אסור אלא מדרבנן אף בצדק אס כן בחוזה לארץ הקלו: **בא** שבעה
נו יתורה מההיא דמן צפיק דשבת (דף י"א. וס) אמר רשב"ג ונהוגו היו של בית אבא שהיו
קודם השבת ופליגי אב"ה דלמרי ההם שמוחר עם השמש אלאמה לית ליה לרשב"ג קבלנא
כן אלא מחמיר בעלמא היה וכן פרש"י לשם אכן שזו הקשה רבינו יהודה דא"כ בצדק שמי
מחמירין צבית ר"ג כב"ש אמאי לא קא חשיב נמי אה שחרי ר"ג דיננה הוא (א"ל) אביו של
צמדי דייט"א אצל צמדי דשבת אלא ופליגי ויחא מה שהקשה ר' אלחנן דלמאי לא קר"ה
יין (ב"ב דף קסד.) כל מקום ששנה רשב"ג נמשחיתו הלכה כמותו אלא לאחרים ודאי לא היה
יתיה קא עביד. פסק ר"ת הלכה כרשב"ג דלמרי אריסא אריסותיה קא עביד ומתוך כך המיר"
ות צו אפילו בשבת וק"ו נמי הוא דהשחא אריסות שדה שחלק הישראל משצח צמלאכה שרי
שממחר נכרי לעשות קבלתו לא כ"ש דנימא קבלנא קבלתוהי קעביד ועוד הביא ר"ת ראה
(נתיקין) דשרי צ"ה ליתן כלים לכוזב ועורות לעבדן עם השמש ואפי' מירי דפרהסיא שרי ההם
ותם (דף י"א.) דאסור ליתן חטין לתוך הריחים של מים אלא כדי שיטעמו מצעוד יום מוקף ליה
ומשמעת קול ועוד תניא התם (דף י"א.) גבי ספינה פוסק עמו ע"מ לטבות רשב"ג אומר אלו
קבלתוהי צבלי הישראל ואפי' זה תריך עיון להביא דפ' מי שהפך (מ"ק דף י"ב. וס ד"ה אמר)
אסור חוץ לתחום ומחר אכן ר"ת מוקף לה לכוזב לה שמועתא צבאל ומפרש לה דיה אמר
אסור ב' אמר רב פפא אפילו חוץ לתחום נמי לא אמנן דשרי אלא היכא דליכא מחא
להתם אסור פירוש לפי שיראו בני העיר מלאכתן" כשילכו לשם אמר רב ששח וכי ליכא מחא
ות וימים טובים דלג שכתיי אינשי דאולי מדוכתא לדוכתא פירוש אז מותר חוץ לתחום ע"י קבלתו
י דאולי מדוכתא לדוכתא אסור וכ"ש בחול גמור אלא חול המועד לרבותא נקט דאע"ג דלא
ל: מה שאסר לשם היינו צבאל דווקא דצבאל החמירו יותר כדמוכח ההם בר"ש פירקא אמר
דברים המותרים בחולו של מועד אסורין בימי אלו ותניא כוותיה והואו עובדא דמר זוטרא
בשבתות וצמים ועצום ההם ומטעם שהתרנו"ל על כאלן שיטת ר"ת: ור' תחא פירש דקבלתו
בשבתות וצמים לעצור אפי' ראה דכיון וההוא תלוש ממלאכה צד אחרים מותר דקבלתו
יחא ההם (דף י"א.) הייתה מלאכתו ציד אחרים צמיו לא יעשה צבית אלא יעשה וריחים נמי
למחן הריחים הם נטוחים מאליהן ולא דמי לעובד כוכבים העושה מלאכה בידים ודומה כמי שישראל
הך דשכירות שדה דשמעתין דלעולם הוא רגילות לקבל שדה באריסות למתנה לשליש ולרביע
יום וההוא אינו אומר קבלתוהי עביד אלא שכירי יום ניהו ועוד דברושלמי דפ"ק דשבת"
ן בשבת והכי איתא ההם אומנים עובדי כוכבים שהיו עושים עם ישראל בחוץ בימיו אסור בחוץ
אף בקיבלת אצל שכירי יום אסור דכ"ל בתלוש אצל צמחוצר אסור צבית אחרת אין כך וכן
איתא אין בתלוש בין צמחוצר וצלבד קיבלת ר"ש כן צינאן צס ר' אחא אמר בשבת וצבאל
אלאמה פסיק הלכה כר"ש כן אלעזר דלמרי בעירו צמחוצר דאסור אף בקיבלת והוא הדין בחוץ
ואף אף לפסול האצנים ולתמן הקורות ואפילו רחוק מן החומה ואפילו צמיו של עובד כוכבים אסור
ה"ה"ג פליגי ופסיק הלכה כר"ש כן אלעזר דאילו לעשות הבנין עמלו אפילו רצנן מורו דאסור
אלא צמיו של עובד כוכבים כגון כלים לכוזב שמתקנם ציד עובד כוכבים ואע"פ שהלכה כר"ש
אין הלכה כמותו אלא כרשב"ג דהא סתם לן תנא דמתני' ביומיה והטעם מפרש דאריסא
ל בקיבלת החמיר על עמלו" וכצננה צמו לא הניח עובדי כוכבים לצנות בשבת אף על פי
טעם דלהכי מותר באריסות שדה דכיון שאינו נוטל מעות בשכרו אלא נוטל בגדי הקרקע
עוה בשכרו לא היה כמותא ואסור ולה"כ הנה דלמרחק אסור דאריסותא למרחק לא עביד אינשי
ל זה בגוף המרחק אסור ולפ"י יש להמיר להשכיר ריחים לעובד כוכבים היכא שנטול צקמה לפי
ות מסקנא דשמעתא שמעין מהכא דקצלת דתלוש אינו מותר אלא בחוץ צמיו של עובד כוכבים
אלא חוץ לתחום אסור: **אבר** לעובד בוכבים באי שרי. חימה מאי קא דייק דלמא נקט
ליה מדשצק עובד כוכבים דמירי ציה רשב"ג ומתני' ונקט כוחי דווקא קמתי ע"ל דס"ל דסבר
לעובד כוכבים אסור לישמעין עובד כוכבים דלית ציה אלא חדא דנקראת על שמו וכ"ש כוחי דאית
דלמארין כגמון עוד פירש ה"ר אלחנן דדייק ממתני' דשריא שדהו לעובד כוכבים וליכא
אמר לעיל גבי מילתיה דרבן שמעון כן גמילאל אצל שדהו לעובד כוכבים שרי דלאו אמילתיה
לימיר דדווקא מרחק אצל שדהו אפילו לכוחי אסור משום שגושה צו מלאכה בחול המועד:

(ב) תוֹשׁ' ד'ה' (נע"ה)
 קצת נצטוו וכו' לקטני
 רש"ל און שמעירן אלס
 חתים שדוה וכוהים ואון
 ומוקנן לזס ארטיסטי
 וקולטו וכו' חסמו וכו'
 העדוה מעכשיו מילא
 זאל וכוהורו מוכריהם
 בחתים אבל לא שדוה
 וכוהוריל' מוכריהם בחתים
 ומשמירן שדוה וכוהור
 ר"מ ר' יוסי אוהרם אף
 בא"י מוכריהם בחתים
 וכוהוריל' מוכריהם בחתים
 ומשמירן שדוה וכוהוריל'
 מוכריהם וכו' ואלו וכו' מצי
 ששטאמזיל' (ג) (ז)
 חתם עממה און וכו'
 דינה סוף וכו' אריון
 זל ר"ג: (א) ד"ה ארסטי
 וכו' רש"ל ראה לעיל
 וחסם שדוה שדוה חתים

תלמוד בבלי <עוז והדר> - כח עבודה זרה / תלמוד בבלי {עמוד 53} (2864)

מסורת הש"ס
עם הוספות

אמר

(א) [מוספתא פרק ב
דתרומות ה"א ומוספתא
חלה פרק ב ה"ט],
(ב) [מוספתא כלים ז"ק
פ"א ה"ה], (ג) [חלה פ"ד
מ"א], (ד) לקמן קיד,
(ה) ע"י כתובות מ"א,
(ו) במדבר לד ז, (ז) ס'
גא, (ח) [וע"ע מוספות
ע"ז כא. ד"ה כיצוץ].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מיבעי
להו לנסין וכו' ללד מזרחי
ארץ ישראל הוא ללד
מימא: (ב) ד"ה והמציא
וכו' כמציא מחוצה
לארץ:

גליון השי"ס

גמ' ת"ר בשלשה. ע'
ע"ז דף כ"א ע"א חוס' ד"ה
הספד :

מורה אור השלם

(א) וַתָּבוֹל יָם וַהֲיָה לָכֶם
הַיָּם תִּתְּדוּל וַתָּבוֹל זֶה
יִהְיֶה לָכֶם גְּבוּל יָם:
[בְּמִדְבַּר לֵא, ו]

זגהות וציונים

ב בכחור ופרח פ"ט
 מחלך **שני ימים:**
ז ציל ב"ח (באה"מ)
 יחור ב"ח מכת"י בנסח
 אחרת ל"ח (ה"ר ה"ס)
ג באנקלוס ליתא כך
 נגוס בתרגום ויתן
 וירושלמי כן כ"ש
 גרסת תרגום בערך
 (מ"ט) (גליון) "וע'
 מר"ח חית על ש"י:
ה להספיק **ומצד**
מצד
 (מה"ס)
ה להספיק
 (ש"ח): **ס** י
 (ש"ש): **י** פד"י
 דבר תחום
 מתחום ע"ן רש קדושין
 דפרי"ט משום
 רבנן: **ט** ש"ך על
 (גליון) **י** (מה"ס)
 ש"ח:

בית כל שעה: דלא מפסיק
ר ומיא כארעא סמיכתא
מתנייתא דהמביא גט אי
ד ישראל נינהו ואע"ג דאין

העשויה לברוח אבל עציץ שאינו עשוי
לברוח לא אי נמי עד כאן לא קאמרי רבנן
התם אלא בספינה דלא מפסיק אוירא דמיא
כי ארעא סמיכתא דמיא אבל עציץ דמפסיק
אוירא לא רב נחמן בר יצחק אמר * בנהרות
ארץ ישראל דכולי עלמא לא פליגי אלא
כי פליגי בים הגדול דתניא ⁶ * איזהו ארץ
ואיזהו חוצה לארץ כל ששופע ויורד מטורי
אמנון ולפנים ארץ ישראל מטורי אמנון
ולחוץ חוצה לארץ הנסין שבים רואין אותן
כאילו חוט מתוח עליהם מטורי אמנון עד
נחל מצרים מן החוט ולפנים א"י מן החוט
ולחוץ חו"ל רבי יהודה אומר כל שכנגד ארץ
ישראל הרי הוא כא"י שנאמר ⁷ * וגבול ים והיה
לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים
והנסין שבצדדין רואין אותן כאילו חוט מתוח
עליהן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל
המצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים א"י
ומן החוט ולחוץ חו"ל ורבנן האי וגבול מאי
עבדי ליה מיבעי ליה לנסין ורבי יהודה
נסין לא צריכי קרא: ר"מ אומר עכו כא"י
וכו': בעו מיניה מרבי חייא בר אבא
המוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל דמי או לא
אמר להו ⁸ * תניתוה ר"מ אומר עכו כארץ
ישראל לגיטין לגיטין אין לעבדים לא וכ"ש
סוריא דמרחקא טובא: ת"ר ⁹ * בשלשה
דרכים שוותה סוריא לארץ ישראל ובשלשה
לחו"ל: סימן ע"ב ב"ר ר"ק: דעפרה טמא
בחו"ל והמוכר עבדו לסוריא כמוכר בחו"ל
והמביא גט מסוריא כמביא מחו"ל ובשלשה
לא ¹⁰ * חייבת במעשה ובשבעי' כא"י והורוצה
ליכנס לה במהרה נכנס ¹¹ * והקונה שדה מסוריא

מה שצריך מקצועות הללו
ר' יהודה אומר. כל הים
קייטום למערב שהוא צפון
גדול וגבול האי וגבול קרה
התחום: והנפין שבצדדין
לצד מערב יש חלקו אלא
מפסעין לאורך הים לצפון
ד א"י ושם ראוי למחוז
לאור א"י ומה שכנגד אור
מקפצוריא. עיר היושבת
אח מחוז אפוני: ועד ים
ומנחל מזרם עד ים
דהיינו לפנים כלומר בין
צדן למים ונסין דנקט משום
שעית והקטן מרחי ממיניתא
בין מחוז התחום מוטרי

ב ישיבוּעַ ויורד ממוֹרֵי אֲמֵנוֹן. פִּי בְּקוֹטֶרֶס מְטוֹרֵי אֲמֵנוֹן וּלְפָנֶי
דְּהֵייוֹ לְלֹד דְּרוֹס אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְחֹךְ לְלֹד כְּפֹן חוֹזָה לְאֶרֶץ וּקְשָׁה
לְאֶרֶץ. דֹּא"כ אֲמַאי נִקְטַר רַבִּי יְהוּדָה קְפִלְרִיָּא הוּא לִיָּה לְמִימֵר רֹאזִין
בְּאֵילָנוֹ חוּט מִמּוֹת מְטוֹרֵי אֲמֵנוֹן עַד אֲזִיקַיִנוֹס כִּיּוֹן דִּתְנָא קִמְנָא נִמְי לְזִין

עצין שאינו עשוי
באן לא קאמרי רבנן
מפסיק איורא דמיא
אבל עצין דמפסיק
יצחק אמר * בנהרות
למא לא פליגי אלא
תניא ⁶ איזהו ארץ
ששופע ויורד מטורי
שראל מטורי אמנון
זין שבים רואין אותן
הם מטורי אמנון עד
לפנים א"י מן החוט
אומר כל שכנגד ארץ
אמר ⁸ וגבול ים והיה
היה יהיה לכם גבול ים
ותן כאילו חוט מתוח
ים אוקיינוס ומנחל
מן החוט ולפנים א"י
רבנן האי וגבול מאי
לנסין ורבי יהודה
מ אמר עכו כא"י
כי חייא בר אבא
דכר בחו"ל דמי או לא
מ אמר עכו כארץ
ין לעבדים לא וכ"ש
ת"ר ⁹ בשלשה
ארץ ישראל ובשלשה
ר"ק: יעפרה ממא
סוריא כמוכר בחו"ל
מביא מחו"ל ובשלשה
שביעי' כא"י והרוצה
והקונה שדה במוריא
כמונה

ואֵלֶּיךָ לֹא הָיָה יִשְׂרָאֵל עַד כֹּה הָעוֹלָם כְּדֹאמְרִינִי בְּסוֹף מִנְחֹת
(דף ק:) מִזֹּר כְּפִי מֵעַרֵב וּמִקְרִינִי כְּפִי מוֹת אֲזִי מִכִּרְיִן לֹא
יִשְׂרָאֵל וְלֹא אֲצִיחֵם שְׂשֻׁמִּים: **הַמּוֹכֵר** עֲבָדָיו לְסוּרָא מִדֹּר.
וְעַבְדָּא דְּגִמְרָא לְהוּ דְּהוּ כְּמוֹהָ לְאַרְכָּ כְּדִמְנֵא בְּסִמּוֹן
וְעַבְדָּא מִיִּצְעִיל לְהוּ דְּלֵאם כֵּן הוּא סְבָרְתָם אִפְכָּא מִמֶּה דְּפִשְׁטָא לִיה
לְרִי חֵייל דְּרֵאבָּא: **בְּשִׁלְשָׁה** דְּרִבִּים שְׁוֹתָה סוּרָא בִּי.¹ נִקְט
שְׁלֵשָׁה] לְשׁוֹן וְכֵן אֲעִ"ג דְּסוּרָא לְשׁוֹן נִקְבָּה מִשּׁוּם דְּעַבְדָּא² וְגַם הוּא
וְכֵן: **כִּיבּוּשׁ** יְהוּדִי. פִּי בְּקוֹנֵנִי שֶׁלֹּא הָיָה לָשׁ³ כָּל יִשְׂרָאֵל
בְּיָחִיד כְּמוֹ בְּצִיבּוֹשׁ יְהוּשֻׁעַ וְכַצְּהוּ לְעוֹרֵךְ כּוֹלֵל אֲזַל דּוּד לֹא כַּשֵּׁ
אֲחֵלֵא לְאֹרְכוֹ אֲזַל בְּסַפְרֵי מִפְרָשׁ טַעַם אַחֵר בְּסוֹף פִּרְשָׁה וְהִיא עֵקֶץ
דְּמִשְׁמַע לִפִּי שֶׁלֹּא הִתַּח עֲדִינִי כָּל אִ"י כְּצוּשָׁה כְּדֹאמֵר הָתָם סִמּוֹן
לְפִלְטוּרָא אֲזַל לֹא הוֹרַשְׁתָּ פִּירוּשׁ שְׂהִים סִמּוֹן לִירוּשָׁלַם וְהִתָּה
הוֹלֵךְ וְכוּשָׁה שֶׁרֶן נְהִירִים וְהִרִים אֲזַל אַחֵר שֶׁכָּל אִ"י כְּצוּשָׁה
דְּרִיבִּים הָתָם מִדְּכַחֲבִי (דְּרִיבִּים הֵא) כָּל מִקּוֹם אֲשֶׁר מִדְּרוּךְ כִּי רִגְלָם
וְגו' שֶׁכָּל מֶה שֶׁהָיוּ כּוֹשִׁים מִחוּ"ל הִיא הַקּוֹשׁ וְאִפְּלוּ יִחִיד⁴:

377

היה דאמר לל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא בארץ ישראל ואידך
 ארץ שפת הים הוא הגבול ואפי' במקום שהוא מתפשט ונכנס לתוך
 ס: בוריא. היא ארץ נוצה וכבשה דוד והוסיפה על ארץ ישראל:
 ואל תאמרו דקנסין ללוקח משום דעבד שייך במצות^א ואסור
 מעבד: לְיִשְׂרָאֵל אֵין. משום דבקיאלן לשמה או שכיחי לקיימו:
 ואף עבד דכתיב ליה להאיל תנא כיצט שמי יחיד שמי כיצט
 א. ללך ישראל תבא (ב) חצונה לארץ דלא שכיחי שירתא:
 בארץ העמים ולקמיה מפרש מאי היא:

בְּקוּנָה

[illegible]

ליקוטי רש"י

סמיכתא. ענה [שבת
 ק:]. המוכר עבדו
 למוריא. ארס לונה
 וסמוכה לא"י וכינשה דוד
 ומינרה לקדושא איי שלא
 ע"פ הדבור ובלא ששים
 ריבוא וקרי ליה מינש יחד
 [מינש] [ע"ז כ:]. היא ארס
 לונה שנים דוד וסנפה ע"פ
 ארז ישראל [קדושין לח:
 וכע"ז חולין קלג].

[illegible]

גירסת הנריא

ד"ר ויצמנים מבם למה נאמר עוד והלא כבר נאמר שבעה גוים רבים ויצמנים ממך ומה תלמוד לומר עוד גוים גדולים ויצמנים מבם אלא מלמד שאחד משבעה עממים גדול וקשה כנגד כל ישראל. וכה"א ואנכי השמדתי את האמורי מפניכם אשר כבושה ארזים גבהו וחסון הוא כאלונים. (סליק פיסקא) :

טו כל המקום אשר תדרוך כף רגלם
 בו לכם יהיה. ואם ללמד על
 תחומי א"י הרי כבר נאמר מהמדבר
 והלבנון הזה ועד הנהר הגדול הנה
 פרת [ניא מן המדבר והלבנון מן הנהר
 נהר פרת ועד הים האחרון יהיה גבולכם]
 ומה חיל אשר תדרוך כף רגלם אמר
 להם כל מקום שתכבשו חוץ מן המקומות
 האלו הרי הוא שלכם. או אינו אלא
 רשות בידם לכבש חיל עד שלא יכבשו
 את הארץ חיל וירשתם גוים גדולים
 ועצומים מכם ואח"כ כל המקום אשר
 תדרוך כף רגלם בו לכם יהיה. שלא
 תהא ארץ ישראל מטמאה בגלולתם ואתם
 חוזרים ומכבשים חיל אלא משתכבשו
 א"י תהיו רשאים לכבש חיל. הרי שכבשו
 חיל מנין שמצות גוהגות שם הרי אתה
 דן נאמר כאן יהיה בלולך [הלך] יהיה
 מן הגמר האמור כאן ואח"כ מצות
 גוהגות שם אף להלן [כאן] מצות גוהגות
 שם. וא"ת מפני מה כבש דוד ארם ויהיה

וארם צובה ואין מצות נהגות שם אמרו דוד עשה שלא כתורה. התורה אמרה משתכבשו לארץ תהיו רשאים לכבש ח"ל הוא לא עשה כן אלא חזר וכבש ארם נהרים וארם צובה. ואת היבوسی שהיה סמוך לירושלים לא הוריש. אמר לו הקב"ה סמוך לפלסירים שלך לא הורשת האין אתה חוזר ומכבש ארם

A788

עמק הנצי"ב

שזכ צבור אלף כ" : מלמד שהאחת משבעה ב" כ"ל ומשם כו"א דכל השבעה ציחד הם גדולים ועצומים מישראל. כפל כאן ולא חמר שבעה ללמד שאפי' אחת מהם גדולים מהם : וכה"א ואנכי השמדתי את האמורי כ"ו. כרי דאחת מהם הוא כר צבוח ומסון :

סליק פיסקא י"א.

אם ללמד על תחומי א"י. שלהם יכיו : הרי כבר נאמר. צפרע כל הגבולין בפסוק מן המדבר כו' כלשון הפסוק. כ"ל : שלא תהא א"י כו'. נותן טעם על הקפדה הזאת, שאין הדין שיבא פלטרין של מלך מיעממח גבוליו ע"ז ואתם עוסקים בצעניים אחרים. או בהקפדה שיבא חו"ל נקי מע"ז במקום שחכשו וא"י מעופפת, אם הגבירה לוקה שפחה לכ"ש (תענית ד' כ"א ז') : נאמר כאן יהי'. לכם יחי' : ונאמר להלן יהי'. יחי' גבולכם : וא"ת מפני מה כו'. היא סוריא דפליגי תנאי אי כיבוש יחיד שמי כיבוש אי לא, והספרי סבר דלא שמי כיבוש. ועי' רש"י וחוס' גיעין ד' ח' א'. והרמב"ם צפי המשניות דמאי פ"ו כתב ג"כ זה הספרי. והנה לשיטת הפוס' השם למה קראוה כיבוש יחיד כיון

דכבשה לאורך כל ישראל, או שאין כזה נפית. וז"ל משום
דלא יקשה לנו היאך נתנו בסנהדרין ואו"מ רשות לכבשה
שלא ע"פ דין, לכן שקראוב כיבוש יחיד לומר שלא עשה
ברשות צ"ד ואו"מ. אבל אין הכעס דלא קדש משום זה
שלא נעל רשות, אלא משום שלא ע"פ דין כי הכיבוש. אך
קשה א"כ חטא גם כזה, דאין מויליין למלחמת הרשות
אלא ע"פ סנהדרין כדחנן צפ"א דסנהדרין. כאף דיליף שם
מדוד גופי, מכ"מ מסתמא צימיו דוד עצמו היתב משנה
והלכה ברורה, ולמדו מפסוק ולפני אלעזר הכהן יעמוד,
ואין הוא דאיסתפקא לן צפי הפסוק שם ד' ע"ז א', ונלכנו
לפסוק של דוד שכן פי' הפסוק דקאי גם על מלחמת מלכו.
לכן ז"ל כרש"י ז"ל דלא כיבוש אלא לאורך עצמו, ולא נלך
לשאלו לסנהדרין ואו"מ רק לאורך כל ישראל כמלחמת יבושע.
ולכן הקדים הש"ס שם דנכנסו חכמי ישראל לדוד ואמרו
עמך ישראל נריכון לפרנסה כו' וצוה נמלין צסנהדרין. אבל
מה שרצה דוד לאורך עצמו לא היה נריך לימלך צסנהדרין.
ובאמת לא ביאר רש"י ז"ל הכעס דמ"ד דלא קדש משום
דכבשה לאורך עצמו, ולא פי' אלא מה שקראוב כיבוש יחיד.
ולכן גם בגיטין דאזיל למ"ד דשמי כיבוש פירש כן. גם צפ"ז
ד' כ"א ז' לא כתב כ"ז אמ"ד דלא שמי כיבוש. אלא כמשנה ביאר

גירסת הגר"א

ארם נהרים וארם צובה. הרי שכבשו בח"ל. (גיטין ח) ומנין שכנגדו בים הרי היא שלה' ת"ל מן המדבר והלבנון הזה עד הנהר הגדול נהר פרת ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם והמדבר גבולכם. מן הנהר הגדול נהר פרת. מן הנהר גבולכם ואין הנהר גבולכם אם כיבשתם את הנהר יהיה גבולכם והנהר גבולכם: ועד הים הגדול מבוא השמש. עד הים גבולכם ואין הים גבולכם אם כיבשתם יהיה גבולכם. וכה"א ובבול ים והיה לכם הים הגדול ובבול זה יהיה לכם בבול ים. נמצינו אומרים כל מקום שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל עד כזיב לא נאכל ולא נעבד. עולי מצרים נאכל ולא נעבד. עולי מצרים נאכל ולא נעבד. תחום ארץ ישראל ועד מקום שהחזיקו עולי בבל פרשת אשקלון חומת מדבר שרשך רור חמת ועכו מגיאתו וגיאיתו עצמה סברתה ובית זניתא קצרא דגלילא קנייא רעייא מצי רעבתא כעוהת דכריין נהוראחא דיתר נחלא דאבצאל בית עד מרעשת לולא דבתא דבתא כרכא סגרא מיסף ספנתא נקיבתא רעיון תרנגולא עילאה דקיסרי בית סוכת קנת ורקם תחגרא וטרקונא דנימרא דבתחום ביצרא משקא וחשבון ונחלא דורד מכותא גימרון עליה זירזא ורקם גיאה וגבנייא דאשקלון. דרך גדולה תולכת למדבר.

(סליק פיסקא):

ארם נהרים וארם צובה. הרי שכבשו בח"ל. (גיטין ח) ומנין שכנגדו בים הרי היא שלה' ת"ל מן המדבר והלבנון הזה עד הנהר הגדול נהר פרת ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם והמדבר גבולכם. מן הנהר הגדול נהר פרת. מן הנהר גבולכם ואין הנהר גבולכם אם כיבשתם את הנהר יהיה גבולכם והנהר גבולכם: ועד הים הגדול מבוא השמש. עד הים גבולכם ואין הים גבולכם אם כיבשתם יהיה גבולכם. וכה"א ובבול ים והיה לכם הים הגדול ובבול זה יהיה לכם בבול ים. נמצינו אומרים כל מקום שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל עד כזיב לא נאכל ולא נעבד. עולי מצרים נאכל ולא נעבד. תחום ארץ ישראל ועד מקום שהחזיקו עולי בבל פרשת אשקלון חומת מדבר שרשך רור חמת ועכו מגיאתו וגיאיתו עצמה סברתה ובית זניתא קצרא דגלילא קנייא רעייא מצי רעבתא כעוהת דכריין נהוראחא דיתר נחלא דאבצאל בית עד מרעשת לולא דבתא דבתא כרכא סגרא מיסף ספנתא נקיבתא רעיון תרנגולא עילאה דקיסרי בית סוכת קנת ורקם תחגרא וטרקונא דנימרא דבתחום ביצרא משקא וחשבון ונחלא דורד מכותא גימרון עליה זירזא ורקם גיאה וגבנייא דאשקלון. דרך גדולה תולכת למדבר: (סליק פיסקא):

לא

עמק הנצי"ב

כל איי, היינו כיבוש הראשון שלטנו צמ"כ לכבש ולקדש. כדתינו לעיל ד' מ"ז ח' לרשת אתם צאים ולכיות מוים עליה כ', ובסופה ד' ל"ז עודם צירון כ' ע"מ כן כ'. חלל צביאח שני, לא מיעי למ"ד צירושלמי שביעית וכו' צ"ש שם פ"ו דמאליהן נחחייבו חלל לא היו מחויבים לקדש, אפי' למ"ד דכוקש ציחא שני לראשונה, מודה שלא נחחייבו חלל לקדש מה שכבשו, חלל לא לכבש כל גבול איי. חדע הא כמה כרכים כבשו עולי מצרים ולא כבשו עולי צבל. ומזה הטעם אמרין שם צירושלמי לזה המ"ד. אצותיכם לא נחחייבו עד דקנה כולה ואתם ראשון ראשון קנה, מפני שהראשונים לא ילאו ידי חובתם עד שיכבשו כולה. ומזה מוכח דלא היו יכולים לקדש מקלח מקלח, ולכן היו מזהירים לכבש כולה. חלל האחרונים לא היו מזהירים ע"ז חלל לקדש מה שכבשו, ממילא ראשון ראשון קדוש. מיכו שפיר נלך ללמוד מה הפסוק דיכולים לקדש חוץ מגבול איי, דאי לא הכריזו הזה מנין לנו שיש לחול שם קדושת הארץ על חו"ל, כמו שא"ל לחול קדושת ציבמ"ק על חו"ל לה, וליף מריבוי דזה אפשר, חלל שאז הי' תלוי בכבש הארץ תחלה, וצביאח שני דאין חובה לקדש כולה אינה תלוי בה: תחום איי ועד מקום כ'. פי' מצפנים עד מקום כ'. וצירושלמי שם איתא תחומי איי כל שהחזיקו עולי צבל. פרשת אשקלון עד סוף הפיסוקא כולה צירושלמי שם, ויש כמה שינויים בשמות הערים והמקומות, וא"ל לעמוד על האמת עד שיכנו ה' לראותם במהרה צימינו חמ: סליק פיסקא י"ב.

אומה

מכו כיבוש יחיד. והטעם אפשר דפי' גם הוא כחוס' ז"ל: הרי שכבשו בח"ל מנין שכנגדו בים כו'. חלל כבש צים הכי שלהם. דמכיוו ככתוב כל המקום אשר חדרוך כף רגלכם, לא נפקא לן חלל כיבש מדוך כף רגל, חלל צים מנין: ועד הים הגדול יהי גבולכם מן המדבר ואין המדבר גבולכם אם כבשתם המדבר גבולכם. מן הנהר הגדול נהר פרת ואין הנהר גבולכם אם כבשתם הנהר גבולכם. ועד הים האחרון ואין הים גבולכם אם כבשתם הים גבולכם. כל"ל, וכן הוא צ"ש. פי' כמו דהמדבר חינו צכלל מ"מ חלל כבשתם ח"ה גבולכם, כן הכור וכו': וכה"א ח"ה לכם הים הגדול כו'. דהאי וגבול קרא יתירא כו', וכבר למד מהר"י יהודה צגיטין ד' ח' ח', דכל שכנגד איי ח"ה כ"ה מזה הפסוק. וחכמים סברי דחתי לרבות חלל כבשו צים, דלא ילפיין מכל מקום אשר חדרוך כף רגלכם. וכו' כל זה הספרי דלא כרצי צערכין ד' י"ח דסבר מן צכלל ועד צכלל. ולרצי הים צכלל תחומי איי כר"י. חלל המדבר ככל מודים דמעבר הירדן וכלאח לצד מזרח חינו צכלל איי, ועבר הירדן ששיין לשני השצעים גבולכם עד עמון ומואב דקרצי למדבר יותר מהם. ועוד כי צ"י מסעי מבואר תחומי שלשה לודין תכלית הציבור שאין המדבר צכלל, ולא נכר פרת שצנפון, דהשיב שם עיירות שצנפון ולא יותר. חלל הים הגדול וכו' האחרון וכו' ים פלשתיים שצמערב לא נחצאר חלל הוא צכלל: נמצינו למדים כל מקום כו'. משנה היא שביעית פ"ו. ומשום שיש צכלל כיבוש הזה של עולי צבל אף חוץ לאיי שכבשו עולי מצרים, וליף מכאן דקדוש. האף דא"ל לקדש חו"ל עד שיכבשו ויקדשו

זיר שפי. אבל אזור לא מזכירין דליתו מזוי דזוי כל שאינו לה
 במקרה ולא במשנה ולא בדרך ארץ ונראה יותר שמצרך
 אעבד ואשה שאין ^[א] ^[ב] מציין כמותו: **לבית** מדרשו ש"ר רבי
^[א] ^[ב] חייא. אינו רבי חייא ש"ר נתן שהיה חשוב מרבי כדאמרין
 פ"ג קל"ה. ילדות היתה זו והעומי
 פ"ג צמק הבטלי לא היה מצוי רחיה
 מרבי חייא ובתוספתא גרסינן לבית
 מדרשו של רבי מאיר:

מליות שמואלה ^{ט"ז} ב"ז ז' יום. א"ן
לדקדק מכאן לסתם
שאלה ל' יום כמו הולאה כפ"ק דמכות
(דף ג:) חזא דרילמא שאלה דעלית
דוקא ^{ט"ז} ועוד ^{ז'} הכא לא מייסטר אלא
דע ל' יום סברי אינשי דשמואלה היא
רעד דרך שאלה יותר דמדאורייתא
פטורה לעולם כדדרשינן (ואינן דף
לה.) ראשית ג' זאנן ולא של

אחרים (הי נמי כסופין ולא של
אחרים אע"ג דצמוחה חייב השוכר
דמסיק בהם (סע) דיתך לא אתא
לאפוקי בית אחרים אללא בדברא
דלמנ דרך פאחמן (חלף דף לה)
ופ"ק דיומא (דף יא:) נמי איכלה הי
וה"ט דלא מסתבר קרא למעוטי בית
אחרים דכיון דלשימור עביד ל"ש מיהו
כל ג' יום פטור דלאו בית דירה
דידיה הוא ^[ט] נבא מרינן פ"ק דצבא
צמרא (דף כט.) גבי נשתהה וס' ל' יום
הרי הוא כפני העיר וכל דמימי

הב' ^מסיוע לרב יהודה להא' דטליה
שאלה דמסתבר ליה לדמות טליה
מדרבנן למזוזה דאורייתא וצ"ע אי
מצינן למימר דלענין לפטור עד ל'
יום הוא דמיימי ומיהו וצ"ל דמזוזה נמי
מדרבנן דתרי ציתך כתיבי והא'
דבעי בנסוף השואל (צ"מ פא:) מזוזה
על מי ופריך היא אומר רב משרשי
חובת הדר היא לאו לחייב שוכר
מיימי לה אלא הי"ק פשיטא דהמשבר
אינו חייב כיון שאינו דר שם וכן פ"ק
דמסכת ע"ו (דף כה. וסא) דפריך
בית נמי מפקע ליה ממזוזה ומשני
חובת הדר היא פ"י שאם ירצה לא'
ידור צי אלא ישתמש צי לתנן וקס'
ולא מוחייב והא' דאמרין ריש ר"א
דמילה (סא פא:) לא לכל אמת ר"א
מכשרי מזוזה דוחין אמת השבט
דמוזה ר"א שאם ציץ טליתו ועשה
מזוזה לפתחו חייב הואיל ובידו
להפקירן ה"מ למימר הואיל ובידו
^(א) שלא להניחה אלא הטעם השור בכל
לכ"ע ולמ"ד חובת טליה בלא לבישה
חייב: **כל** בזה שאינו עושה צדוקן
ובר'. דוקא כשאומר לו עלה
כדאיתא ^(ב)בסוטה (דף נט.) צריך
שיאמר להם חון הכנסת שאם ידיכם
קודש ובתרגום בצלי נמי מתרגמינן
^(ג) [אומר להם] כד מפרשו להו ואע"ג

שְׁלֹשִׁים יוֹם פְּמִוּרָה מִן הַצִּיצִית מִיֵּכָן וְאִלָּךְ
פּוֹנְדְקִי בֹא"י וְהַשּׁוֹכֵר בֵּית בַּח"ל כֹּף שְׁלֹשִׁים
לָךְ חַיִּיב אֲבֵל הַשּׁוֹכֵר בֵּית בֹּא"י עוֹשֶׂה מִזוּזָה
לִפְנֵי שֶׁל יֵד אֵינָה מַעֲכָבֶת ^ז: אָמַר רַב חֲסִידָא
אֵין לוֹ מַעֲכָבֶת אָמְרוּ לוֹ אִמְרַת אָמַר לֵהוּ
יֵמֵצוּת חֲדָ מִצְוָה נִמְי לֹא לִיעֲבִיד וּמַעֲקִירָא
אָמַר רַב שִׁשְׁתָּ ^ח: כָּל שְׂאִינוּ מִנִּיה תְּפִלִּין עוֹבֵר
צִיצִית בְּבִגְדוֹ עוֹבֵר בַּחֲמִשָּׁה עֶשֶׂה ^ט וְכָל
גִּ' עֶשֶׂה כָּל שְׂאִין לוֹ מִזוּזָה בִּפְתָחוֹ עוֹבֵר בִּשְׁנֵי
מֵר ר"ל כִּי הַמִּנִּיה תְּפִלִּין מֵאַרְבֵּעַ יָמִים שְׁנֹאֲמַר

הַיְּהוּדָה ^א שְׂמִילִית שְׂאוּלָה ^ב כַּל-
חֵיִית תְּנִיא נְמִי הַכִּי יִהְיֶה הַדֶּרֶךְ
יוֹם פְּטוֹר מִן הַמְּזוּזָה מִזְכֵּן וְאֵי
לְאַחֲרֵי מִשּׁוֹם יִישׁוּב דָּא"י ר' ה
לֹא שֶׁנּוּ אֵלֶּא שִׁישׁ לוֹ אֲבֵל
לֹא יֵאלֵא מֵאֵן דְּלִית לִיה ח
מֵאֵי סִבָּר גִּזְרָה שְׂמֵא יִפְשַׁע
בְּשִׁמוּנָה עֲשֵׂה וְכֹל שְׂאִין לוֹ
כֵּהן שְׂאִינוּ עוֹלָה לְדוֹכֵן עוֹבֵר
עֲשֵׂה ^א וְכַתְּבָתָם ^ב וְכַתְּבָתָם וְ

(ה) רש"י ד"ה גפה וכו'
ע"ז הס"ד ואח"כ מ"ה
שתי פעמים נסקוק וכו'
אני ה' אליהם: (ג) ד"ה
בשמונה וכו' לשון אחר
בפ' קדש כמיז ויהי כי
יביאך וגו' לאות וגו' וכן
בוהיה כי יביאך וגו'
נסקו הפרסה כמיז ויהי
לאות וגו' ולטוטרפות
וגו' הרי ג' ונב"ס
וקשרתם כלל:

גליון הש"ס

נבו! בזה עלי ויעשוני
גורר. ענין יצמות ד'ה
כד ע"ה תוספות ד'ה לא
נמו: רש"י ד"ה ויעשוני
ענין הדרי. ענין כ"ה
מגילה ד'ה ע"ה ד'ה
על יד חלון וזכרונ
ד'ה קא ע"ה כ"ה ע"ה
חלון וענין שנת ד'ה
ד'ה וס' ע"ה ע"ה ע"ה
תוספות ד'ה ע"ה ע"ה
[מכת"ש ד'ה ע"ה ד'ה]
על הארץ. כ"ה קרנ
מנחם פ"ה ד'ה ע"ה
(על הארץ):

נבו! בזה עלי ויעשוני
גורר. ענין יצמות ד'ה
כד ע"ה תוספות ד'ה לא
נמו: רש"י ד"ה ויעשוני
ענין הדרי. ענין כ"ה
מגילה ד'ה ע"ה ד'ה
על יד חלון וזכרונ
ד'ה קא ע"ה כ"ה ע"ה
חלון וענין שנת ד'ה
ד'ה וס' ע"ה ע"ה ע"ה
תוספות ד'ה ע"ה ע"ה
[מכת"ש ד'ה ע"ה ד'ה]
על הארץ. כ"ה קרנ
מנחם פ"ה ד'ה ע"ה
(על הארץ):

הנהגות צ"ק

[א] לאות והיו לטעפות
בסוף הפרשה קדש
כתיב והיה כדע
[ב] מלוי: [ג] אחיה
והיו: [ד] מלך ויהי הכהן
דלך מיטער אלך עד
לך משום דעד לך יום
סבב אינש דשאל הוא
לכא אחר לך יום נחית
כעלו הוא דלך דרך שילה
יחא אחא דמארימא
פסוקה כו: [ה] ומשום
הא לא מייחסי פקד דרבי
אחא דמחאון גבי נשמה
שס לך יום האנש
אנש דאחא דמחאון

(דברים יא) ל"א (ג) צוהיה כי יצאך
(שמות יג) כמיז פ' והיה [כ] כי יצאך
לאות וגו' ושמרת את החוקה וגו'
וצסוק הפרשה כמיז והיה לאות וגו'
הרי ג' וצק"ש (דברים י) וקשרתם
לאות והיו לטעפות כי צוהיה אם
שמוע (שס יא) מרי הרי ו' ושמתם
את דברי אלה דדרשינן צפר' הקומץ
[רבה] (נעל דף לו:) דצתפילין
קמישטעי ששהא שימה כנגד הלכ
הרי ח': [כ] בציצית ח'. ועשו ונתנו
והיה ורחמם גדלים תעשה לך יצ"ש

רבינו גרשום
 דול טפי. כלומר אפי' דהיינו אשה קל והוספי לבין פסע דיניה ומה בכך: גופו דמה לים. מראה גופו: ובריותו. צורתו: שישנו למלכות. כדי שיצונו להחגיגה כל שלשים יום. פסורה מן העצמות ליה הוא דידה דסתם אשלה ל' יום: משום ישוב אפי' ישראל. דא' הוא נפיק למחר עייל ביה אחרינא משום דמסבך חז מזומנת

פ **ה** מ"י פ"ב מ'ל' נ'ת'ה הלל' ב' סמ' **פ**
 הלל' ב' :
פ **ה** מ"י פ"ב מ'ל' נ'ת'ה הלל' ב' סמ' **פ**
 ע'ש' ב' טו'ש'ע' א"ח ס' **פ**
 י' ט'פ' :
פ **ה** מ"י פ"ב מ'ל' נ'ת'ה הלל' ב' סמ' **פ**
 ח'פ'ני' ה'ל' י' סמ' **פ**
 ע'ש' ב' טו'ש'ע' י'ד ס' **פ**
 ר'ס' ט'פ' :
פ **ה** מ"י פ"ב מ'ל' נ'ת'ה הלל' ב' סמ' **פ**
 ח'פ'ני' הלל' ב' מ'ל' **פ**
 ע'ש' ב' טו'ש'ע' א"ח ס' **פ**
 ס'פ' :
פ **ה** מ"י ט' ה'ל' ב' **פ**
פ **ה** י' מ'פ' מ'ל' **פ**
 ח'ס'ל' הלל' ב' **פ**
 טו'ש'ע' א"ח ס'מ' ק'ח **פ**
 ט'פ' :
פ **ה** מ"י פ"ב מ'ל' נ'ת'ה הלל' ב' סמ' **פ**
 ח'פ'ני' הלל' ב' מ'ל' **פ**
 ע'ש' ב' טו'ש'ע' א"ח ס'מ' **פ**
 ל' ט'פ' :

תורה אור השלם
(א) אָנִי יי אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר
הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם
לֵאלֹהִים: אָנִי יי
אֱלֹהֵיכֶם: (במדבר לו, מא)
(ב) וּבְתַבְתֶּם עַל מְזוֹזֹת
בֵּיתְךָ וּבִשְׁעֶרְךָ:
[דברים ו, י]

(ג) וּבְתַבְתָּם עַל מְזוֹזוֹת
בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ:
[דברים יא, כ]

שיטה מקובצת

א איני יודע. מסכת ע"ד
דף יז: **ב** ר' אחיאי:
ג טלית שזולה. מזוזה
על שלשנים ים פטור
מכאן ואילך חיבת. [מן
ההנהגה והוא] וכתבי ביהן
[הוא אמר] בפ' ראשית
הגז דרך ביאתך והכי
איאת ההם [צציית
אע"י] דבתיב כסותך
דמשמע ולא של שותפות
הא [בתיב] כסותך ואפי'
דשותפות וכסותך ולא
של [אחרים מזוזה] אע"י
דבתיב ביהן [דמשמע]
ולא של שותפות הא
כתיב למען יירבו ימיכם
[ואפי'] דשותפות וביהן
דרב. באחד (ובא)

[ומדלא] קאמער וואָס
אחרים שׂימ׳ן קען תורה
שאלה חייב: **7** אַ
מנכס׳ס פון ראשׁ:
על וכל כס׳י עולה
לדוכ׳ן. ׳יבועי חיים כן
בשעת דוכ׳ן אין לומר
אלהינו ואלהי אבותינו
ברבנו ובר אלהי מיד
שחתם ברית ההדאה
קדשׁ כהנים ומזבח און
מקדשׁ סוטה דאמרין אין
קדושה רשאי לקרות
כהנים ע׳ שׁיכלן) און
מפ׳ הצבור והיינו ע״כ
אין ברכת תורה דהיינו
אין און אחר ואז
הוּא זכר אלהינו ואלהי
אבותינו זכר מאי קאמר
אין קדושה כן הלא י
און הפסקה גדולה בין
אין אבותינו ואלהינו

[מז] הכא. ממוזהה סיוע:
ונו את שמי הרי שלשה:
[יג] ציצית: **[יד]** לך הס'ד
ננית כר': **[טז]** חרץ מאותן:
אבל שליח עבור לקרות שלא
יודע לחזור לתפלה שלא
ובין לשנים קורא כהנים
ואמרין התם לשנים קורא

דלם דין איז פתח חייב במזוזה

רמ דין מקום קביעת המוזהה בפתח

0142

: [ח"ע]

הודפס מאתר אוצר החכמה

הפיה סקיי שמחייב בחנויות שיושבים בכל יום נמי יודו שפטור כיון שאינו בכל יום. ומצד הכלים כיון שאין מונחין שם מחמת שהוא חדר העשוי להגיה שם כלים אלו אלא מכיון שהיו מונחים שם מתחלה נשאר שם לא נחשב זה דירה כיון דלא נעשה לכך. ובשואל א"צ לזה שפשוט שבכל פעם ופעם הוא שאלה אחרת שהרי יכול לחזור בו ואף אם היה בקנין שאין הבעלים יכולין לחזור בהם מכל השנה נמי הא עכ"פ השואל יכול שלא ליכנס פעם השני לכן ברור שפטור ממזוזה. ובשוכר על שנה לתשמיש פעמים בשבוע הוא כהבעלים שיש ג"כ לפוטרו מטעם דלעיל.

ידידו.

משה פיינשטיין

סימן קעט

אם יש לקבוע המזוזה בבית שכורה בתוך שלשים יום ואם לברך אז או לחכות אלאחר שלשים

כ"ד כסלו תשי"ד.

מע"כ ידידי הרה"ג ר' נח בראיער שליט"א.

מה ששאל ידידי אם לקבוע המזוזה תיכף או לחכות עד לאחר שלשים יום שיהיה מחוייב בבית שכורה ושאלוה. עיין בפ"ת יו"ד סי' רפ"ז ס"ק י"ז בשם אשל אברהם דרשאי להחמיר וגם לברך קודם ל' יום ובנחלת צבי לבעל הפ"ת נשאר בצ"ע דאולי יותר טוב לחכות עד שיתחייב. ולע"ד ודאי ראוי להחמיר בדירה שדעתו לקביעות לקבוע מיד דהא דעת סדור דה"ח לבעל חו"ד שחייב מיד ומקורו מהש"ך כדאיתא שם בנחלת צבי ולכן אף שרוב האחרונים חולקין עליו מהראוי להחמיר. וכן נוהגין העולם בדירה ששוכרין לקביעות שאין מחכין. ורק בדירות ששוכרין בקאנטרעס לימות הקיץ יש אולי לחכות משום דהתם הוא בעצם עראי אף אם חושב להשהות יותר מל' יום דעצם הדירה שם הוא עראי וכ"ז שיזדמן לו שיותר טוב לפניו לילך בחזרה לביתו הקבועה בעיר ילך משם. ובדירות אלו יודה גם הדה"ח שפטור קודם ל' אבל בדירה הידוע שהוא לקביעות יש להחמיר.

ובעצם רשאי גם לברך אך אם ירצה לחכות עם הברכה עד לאחר שלשים אולי יותר עדיף. ואף שפטור לברך בהסיר המזוזה אדעתא דלחזור ולקובעה שמצד זה טובר הנחלת צבי שצריך לחכות. לע"ד אין שייך זה בלא בירך בשעת קביעותה שעדיין לא נפטר מהברכה דמ"ש מתפילין שהניחם קודם עלות השחר שכשיגיע הזמן ממשמש בהן ומברך כמפורש במנחות דף ל"ז וכתבו התוס' שם דלא רק בתפילין שהמשמוש מצוה אלא אף כשהתעטף בציצית קודם היום כשיאיר היום א"צ להסיר טליתו כדי לחזור וללבוש ולברך דכיון שמשמש בו יכול לברך עיי"ש ובתוס' סוכה דף ל"ט כתבו טעם ע"מ שהביאו מירושלמי שיכול לברך אחר העטוף לפי שהמצוה מושכת כ"ז שהוא מעוטף ועומד עיי"ש. וצריך לומר בטעם המשמוש שהוא רק להיכר בעלמא שעוסק בהמצוה בשעה שמברך. וא"כ גם מזוזה נמי כן דשייך לברך אף אחר שכבר קבע וימשמש בו להיכר לעסוק בשעה שמברך. וגם שמעינן מתוס' עוד דאף אם נחלק מתפילין ולא היה שום מעלה אחר העטוף במה שימשמש בהטלית היה יכול לברך כשיסיר טליתו ויתעטף בו אף שהסירו אדעתא דהכי שבכה"ג אם בירך בעטיפה ראשונה לא היה צריך לחזור ולברך. ואף שאפשר שסברי דבפשט טליתו אפי' היה דעתו לחזור ולהתעטף בו מיד צריך לברך כשיטת המחבר בסי' ח' סעי' י"ד אבל הא לא הביאו מתוס' זה ראייה לדין זה משמע שיכולין גם לסבור כשיטת ה"א שברמ"א שם שא"צ לברך. ואף להמחבר מסתבר לע"ד שהוא רק בפרשט כדי ליכנס לביהכ"ס או לילך בין העכו"ם ולא בפשיטה בעלמא שלא לצורך. אך העיקר דכיון שלא בירך עדין עליו ולא נפטר מהברכה רק שאין יכול לברך משום שצריך עובר לעשייתם מועיל זה שפשוט וצריך ללבושו להחשיב עובר לעשייתו דעכ"פ הא אחר שפשוטו אם לא ילבשו עוד הפעם לא יקיים המצוה מכאן ולהבא הוי שפיר עובר לעשייתו. וא"כ נמצא שאף אם נחלק מזוזה מתפילין מאיזה טעם שלא יברך אחר שכבר נקבע ע"י המשמוש לבד יכול ליטלה ולקובעה עוד הפעם ויברך אז דלא כהנחלת צבי. אבל באמת אין לחלק ולא יצטרך ליטלה אלא ימשמש בהמזוזה כשיגיעו השלשים יום ויברך כמו בתפילין וציצית לתוס' ואיפסק כן גם בש"ע סי' ח' סעי' י' עיי"ש.

ועיין בחדושי רעק"א שם שהקשה על מה שכתב הט"ז סק"ט דבלבש הטלית קטן בעוד שאין ידיו נקיות א"צ לזה משום דאותה שעה לא חזי כמו לענין טבילה דמברך אח"כ. דהכא הרי יכול לפשוט הבגד ולברך וללבוש שנית. וא"כ מפורש ברעק"א ג"כ

דלא כהנחלת צבי. ולכן לדינא יותר עדיף לחכות עם הברכה עד שיהיו שלשים יום וימשמש בהמוזה ויברך ואם לא יקשה לפניו ליטלה ולברך ויקבענה תיכף יותר עדיף. — ובדבר אם יש איסור ריבית בכסף שנותנין להבאנק יש בזה הרבה פרטים ולא אשיב בכתב אלא בע"פ כשיהי' אצלי.

ידידו.

משה פיינשטיין

תקנה ממש להתחיל בתיבות אלו מ"מ יקשה על תחלת סדרן למה לא סדרו באופן שיהיה ההפסק באמצע שתהיה סתומא לכולי עלמא.

אבל באמת לא קשה על תחלת סדרן ומה שהנהיגו לכתוב והיה באמצע שיטה ומניחין חלק בראש השיטה. דהתוס' והרא"ש הא כתבו דהוא מחמת שהלכה כמ"ד פתוחות ולהרמב"ם הוא מחמת שזו צורת סתומא ונמצא שכו"ע מודים בהמנהג אך למר הוא מחמת שהלכה פתוחות ולמר מחמת שהלכה סתומות וא"כ אין שייך להקשות דיעשו באופן שהיא סתומא לכו"ע דהא לתוס' ורא"ש שהיא פתוחה עשו כן משום שצריך פתוחות ולכן על מה שהנהיגו הקדמונים לא קשה כלום.

אך למה שמסיק הרא"ש שהלכה רק שיכול לעשות אף פתוחות ולכן כתב הרא"ש שישנו קצת מהמנהג ולא יניחו כשעור ג' אותיות בסוף השיטה וכן בראש השיטה לקיים הא דאמר והאידנא נהגו בסתומות. יקשה קצת דכיון דיותר טוב בסתומות ורשאים בשביל זה לשנות המנהג היה לן לשנות ולעשות ההפסק באמצע כדי שתהיה סתומא לכו"ע. אבל א"כ שפיר תירץ הש"ך דבשינוי כזה הא יצטרכו לשנות גם את ראשי השיטות וזה אין כדאי לשנות לא מבעיא אם נימא דהש"ך סובר שבשביל שלא יתבלבלו כל אחד בכתבתו עשו זה בדין תקנה דסדור התחלת ראשי השיטות שאנן אין יכולין לשנות ולעבור על תקנתם כיון שכשר גם בפחותות, דאף שגם התקנה היא רק לכתחלה מ"מ הא לא נרויח כלום דגם דין סתומות הוא רק לכתחלה. וגם פשוט שיהיה אסור לשנות משום דהא עובר ממש על התקנה כיון שע"ז תקנו שלכתחלה יתחילו השורות בתיבות אלו אף שלא תקנו לפסול דל"ד לדבר שבעצם הדין יש חלוק בין לכתחלה לדיעבד דאינו שייך להחשיבו עובר כיון שבדיעבד כשר והוי הלכתחלה רק הדור בעלמא. וגם הא התקנה עובר בודאי ודין סתומא לעשותה באמצע הא הוא רק לצאת שיטת תוס' ורא"ש שיותר מספק לא הוי ואין לעבור על ודאי בשביל קיום ספק.

אלא אף אם נימא דגם הש"ך סובר שאינה תקנה אלא סדור סופרים בעלמא. מ"מ אם האמת הוא כתוס' ורא"ש שזהו צורת פתוחה גם הקדמונים שהנהיגו סדור זה ידעו שהיא פתוחה דהא לא פליגי התוס' עליהו ומ"מ לא חשו לזה אלמא שסדור זה היה עדיף להו ממעלת סתומות וא"כ אין כדאי לשנות דהאחרונים לא יכלו למיפלג עליהו.

פימן קפ

בענין פתוחות וסתומות במזוזה

י"ד מרחשון תש"ז.

מע"כ ידידי הרה"ג מוהר"ר נתן נטע גרינבלאט שליט"א.

ענף א

בדבר קושיתך על מה שאין עושין במזוזה סתומא לכו"ע דהיינו שיהי' ההפסק באמצע וטעם הש"ך סי' רפ"ח סק"י משום שצריך להתחיל שיטה שביעית והיה, ודאי תמוה כדכתבת דהתחלת השיטות בתיבות אלו שנתנו לא מעכבא וגם אינו חיוב דין דלכתחלה אף שנקטם הרי"ף ורמב"ם. ועיין בתוס' מנחות דף ל"ב שכתבו שנהגו כ"ה שיטין במזוזה א"כ בהכרח שינו בהתחלת תיבות אחרות באיזה שיטות ולא מסתבר שפליגי בהלכה אלא אף לרי"ף ורמב"ם הוא רק מנהג הסופרים בעלמא כמדויק לשון הרי"ף שכתב וכבר עבדו לה ספריי תקנתא משמע שאינו תק"ח אלא שהסופרים סדרו כך להתחיל ראשי השיטות בתיבות אלו כדי שיהיה על הארץ בשיטה אחרונה ואף שיש ודאי לסדר גם באופן אחר ויהיה על הארץ בשיטה אחרונה אבל סדרו דבר קבוע לכל כדי שלא יתבלבלו כל אחד בכתבתו ולא יבואו למעט הכתב או להאריך בשביל זה. ולתוס' שהוא כ"ה שיטות אפשר סדרו הסופרים במקומם ג"כ איזה סדר קבוע או שסופרי מקום בעלי התוס' לא עשו סדר בזה, אבל ודאי אינה תקנה בדין הכתיבה דוקא אף להרי"ף אלא סדר הסופרים בעלמא. ואף אם נימא שהש"ך סובר שמצד שלא יתבלבלו כל אחד בכתבתו עשו בדין